

K životnímu jubileu prof. MUDr. Jaroslava Blahoše, DrSc.

Z hlavního příspěvku na slavnostním shromáždění při příležitosti životního jubilea
prof. MUDr. Jaroslava Blahoše, DrSc., v Lékařském domě v Praze dne 23. června 2005

Když jsme s profesorem Havelkou psali před 5 lety laudaci k sedmdesátinám profesora Blahoše (obr. 1), pokusili jsme se popsat jeho životní dráhu co nejúplněji a vyjádřit obdiv nad vším, čeho se mu podařilo dosáhnout. Kariéru jsme tehdy popsali jako „jednoduchou a přímočarou“ – od rodných Horažďovic až k dnešku. Určité kapitoly stojí za to si alespoň krátce připomenout – šťastné dětství v rodině významného právníka (málokdo z nás si ho dokáže představit v krátkých kalhotách, ale i takové fotografie z dětství existují, obr. 2), bezproblémová studia na gymnáziu a následně na lékařské fakultě UK v Plzni, ukončená (jak jinak!) promocí *sub auspiciis* a krátký začátek lékařské praxe ve Františkových Lázních. Klíčovým byl nepochybně jeho pracovní a možná ještě více vědecký začátek v Endokrinologickém ústavu. Tady by se daly najít nejen důvody jeho endokrinologické atestace a specializace, ale především jeho celoživotní fascinace metabolizmem, endokrinními regulacemi, hormony a metabolizmem vápníku a dalších minerálních látek, nutricí a metabolizmem kostí. Jistě by stálo za to sle-

dovat, kolik špičkových odborníků vyrostlo z lůžka Endokrinologického ústavu, to by ale byla jiná kapitola. Skutečností je, že Jaroslav Blahoš se naučil endokrinologii a osteologii opravdu dobře. Tady někde také začíná jedna z jeho rolí: Blahoš učitel. Jeho bývalí i čerstvější sekundáři, hlavně z dob, kdy vedl interní kliniku Nemocnice Pod Petřínem, velmi vzpomínají, že nebylo lehké pod ním pracovat. Vyžadoval dokonalé znalosti – nejen teoretické a praktické z obecného hlediska, ale i každodenní přesné znalosti o pacientovi. Vizity pod jeho vedením nebyly vůbec jednoduché, ale nepochybně přínosné. Vyžadoval vždy dokonalou znalost pacienta a všech jeho nálezů a vyšetření, ale nikdy ve zlém. Kdo si zvykl takto pracovat, naučil se mnoho a mnoho jeho žáků se stalo významnými osobnostmi naší medicí-

ny. Dodnes je skvělým učitelem a jeho přednášky jsou skvělou školou odbornosti i řečnického a pedagogického umění. A jestli byl „přísným“ učitelem sekundářů na vizitách, pak byl podobně přísným učitelem umění psát odborné články – profesor Höschl dnes vzpomíná, že jejich první společný článek o TRH mu vrátil k přepsání čtrnáctkrát. Jenže všichni věděli a vědí, že stejně přísný je k sobě a že nic, co nepovažuje za dovedené k dokonalosti, by nevy pustil z rukou. I proto se stal se nejen jedním ze špičkových odborníků u nás, ale zcela samozřejmě se prosadil i v zahraničí – a to bylo v té době mnohonásobně těžší a komplikovanější. Jenže – a to je potřeba říci v tom nejlepší slova smyslu – prof. Blahoš zastavit nelze, pokud jde o dobrou věc. Takže se jeho jméno stalo pojmem v Evropě i ve světě, především díky publikacím a odborným článkům, ale i díky jeho osobnímu šarmu a komunikačním schopnostem v mnoha jazycích. Jazykové schopnosti mu snad byly dány do vínku a velmi dobře mluví nejméně šesti jazyky. A platilo to i v mládí – když americká armáda osvobodila v pětáctýřicátém roce západní Čechy, jaksi samozřejmě tlumočil generálu Pattonovi mladý Jaroslav Blahoš.

Odborný a vědecký růst, ale i jeho lidské kvality posunuly profesora Blahoše také k mnoha oceněním. Je dlužno říci, že profesor Blahoš nikdy nepatřil k těm, kteří si potrpí na počty a kteří je sbírají. Zřejmě právě proto se mu jich v uplynulých 15 le-

Obr. 1.

Obr. 2.

Obr. 3.

tech tolik dostalo. A to zcela po právu! Některé z nich vypadají navenek jako povinnosti a ve skutečnosti také povinnostmi jsou. Mám na mysli jeho členství v mnoha vědeckých radách, v odborných i literárních společnostech a často i jejich předsednictví. Zvláště je však třeba zmínit jeho mnohaleté předsednictví České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Stal se jejím předsedou hned tehdy, když bylo možno uspořádat svobodné volby, tedy v roce 1990, a od té doby jím je stále. Myslím si, že si nikdo ani nedovede představit lepšího předsedu a je jaksi „samozřejmě“ znovu a znovu volen, protože výsledky jeho práce jsou nepopíratelné. Natolik nepopíratelné, že ho vynesly do další mimořádné funkce, která stále není v naší veřejnosti zcela doceněna. Profesor Blahoš byl v roce 1998 zvolen předsed-

Obr. 4.

Obr. 5.

dou World Medical Association, společnosti, která sdružuje lékaře celého světa. Ne běžně se stává předsedou WMA Evropan; ještě nikdy předtím se jím nestal nikdo z centrální, neřkuli východní Evropy. Prof. Blahoš po skončení funkčního období předával funkci japonskému kolegovi a byl přitom osobně přijat japonským císařem (obr. 3) – pocta, které se nedostává ani mnoha velkým politikům. Japonsko je vůbec velká láska profesora Blahoše. Jezdí tam často a rád. A má tam mnoho skutečných přátel – a to je u Japonců co říci. Nesmírně si jej váží – jeden z nich, prof. Shishiba, napsal do blahopřání k narozeninám sentenci, která je pro pozici profesora Blahoše zcela charakteristická: „Když profesor Blahoš navštívil Japonsko v červnu 2000 jako prezident WMA, byl přivítán mnoha oficiálními představiteli. Jeden z nich se ptal, zda je to jeho první návštěva Japonska a prof. Blahoš s úsměvem odpověděl, že už byl v Japonsku několikrát u Dr. Shishiby v Toranomon Hospital a společně s ním po Japonsku mnohokrát cestoval. To byl i převratný bod v mé kariéře. Tehdy jsem ještě nebyl nijak významně v Japonsku postaven, ale když mí kolegové viděli, že se se mnou osobně zná a opakovaně mne navštěvuje taková osobnost světové vědy, jakou je prof. Blahoš, uvědomi-

li si, že musím být významným vědcem s mezinárodní pověstí, a od té doby má kariéra stoupla závratným tempem.“ To je pro Jaroslava typické – váží si kvalitních a dobrých lidí a odborníků a také je dokáže uznat a podpořit. Jaksi „mimořádně“ tak přispívá ke kariéře jiných – ale není to mimochodem, dobře ví, koho si má sám vážit a s kým spolupracovat (obr. 4 – s prof. Barnardem). Je zvláštní a pro dosavadní situaci u nás typické, že příliš neuznáváme kariéry dosažené ve světě a příliš si

jich ani nevážíme. Je to přitom nejlepší reprezentace, jakou tato země může mít – dobrou pozici ve světové vědě. A Jaroslav Blahoš k ní významnou měrou přispívá. Stal se (po Janu Evangelistovi Purkyně jako druhý Čech) korespondujícím členem Francouzské lékařské akademie. Nelze vypočítat čestná členství v tuzemských i zahraničních odborných společnostech a jiná vyznamenání. Tak alespoň dvě – v roce 2001 mu prezident Václav Havel (obr. 5) předal státní vyznamenání „Za zásluhy 1. stupně“, v roce 2002 ho francouzský prezident Jacques Chirac jmenoval rytířem francouzské čestné legie (obr. 6 – s manželkou francouzského prezidenta). Váží si všech udělených poct (jen pro zajímavost je čestným občanem svých rodných Horažďovic, ale také čestným občanem Miami na Floridě a čestným občanem filipínské Manily), nepochybně si ale velmi váží Ceny Jana Evangelisty Purkyně, kterou mu předsednictvo České lékařské společnosti udělilo před pěti lety.

Kdo jej nezná osobně (pokud takoví jsou), ale možná právě ten, kdo jej zná dobře, je vždy fascinován jeho neutuchající aktivitou. Je zcela neúnavný tělesně i duševně. Po dlouhých mezikontinentálních letech z kongresů, kdy většina ostatních usíná únavou a změnou časových

Obr. 6.

pásem, baví prof. Blahoš ty, kteří vzdorují únavě jako výtečný vypravěč, a až odpadnou i tito, tak si v hlavě sumarizuje nové poznatky a dojmy. To, co si jiní

Obr. 7.

složitě zapisují, si on drží v hlavě a dokáže s tím pracovat. Jeho schopnost vyhmátnout to opravdu nové a dát to do souvislostí mne uvádí do nekončícího úžasu. Je skvělý vypravěč v tom nejlepší smyslu. Dokáže podat odborné téma jako detektivní příběh, zaujmout pro ně posluchače a současně je pobavit. Dokáže bavit společnost svými zážitky, ale i přehledem o umění a hudbě. Je renesanční osobností v pravém slova smyslu. Chvilé relaxace a odpočinku tráví většinou u klavíru (obr. 7) a vyzná se v něm! Málokdo ví, že stejně dobře se vyzná i ve hře na harmoniku a ve chvílích uvolnění ji neváhá

použít. Zatímco do klavíru jeho domácího pokoje patří spíše klavír, při zábavě v moravském sklípku osloví všechny hrou na harmoniku.

Jestliže jsem napsal, že je odborníkem ve vědě, je potřeba říci, že je odborníkem i ve víně. Má rád dobrou moravskou vína a řadu let pravidelně do jednoho z moravských sklípků jezdí. Skvěle se ale vyzná i ve vínech francouzských a je radostí se nejen podříditi jeho výběru, který je neomylný, ale i sledovat, s jakou láskou k vínu přivoní, přičichne, ochutná a potěší se s ním. Vyzná se v hudbě i malbě a patří k lidem, o kterých se právem píše, že jsou renesančními osobnostmi. K jeho láskám patří Francie nejen se svými vinicemi, ale i se svými básníky – studoval například pražský Chateaubriandův pobyt v roce 1883, napsal několik studií

o Arthuru Rimbaudovi. Ani česká literatura neunikla jeho zájmu a před několika léty (na přímou výzvu z Anglie) zpracoval, přednesl a publikoval medicínský pohled na Josefa Švejka.

Nelze mu přát nic jiného, než aby si všechny své schopnosti ponechal, aby nám byl ještě dlouho skvělým učitelem a rádcem a aby nám dopřál s ním strávit ještě mnohá léta. Milý Jaroslave, za sebe, ale i za předsednictvo a za celou Českou lékařskou společnost JEP a všech těch více než 30 000 jejích členů Ti přeji vše dobré!

S hlubokou úctou
Vladimír Palička

*prof. MUDr. Vladimír Palička CSc.
místopředseda České lékařské
společnosti J.E.Purkyně
e-mail: palicka@lfhk.cuni.cz*